

Лит.: Возняк М.С. Історія української літератури: У 2-х книгах.- 2-ге вид., випр.- Львів, 1992.- Кн. 1.- С. 444-446; Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники: Опыт церковно-исторического исследования.- К., 1882.- Т. 1.- С. 25, 53, 553; К., 1898.- Т. 2.- С. 2-46; Грушевський. Історія України-Руси...- Т. VII.- С. 412, 424, 436, 447, 549-521, 525.- VIII.- С. 98, 134, 152, 154, 155, 160, 169, 171, 183, 185-187; Добрянский А. История епископов трех соединенных епархий, перемышльской, самборской и саночкой, от

найдавніших времен до 1774 года.- Львов, 1893.- С. 62; Махновець. Укр. письменники...- Т. 1.- С. 373-376; Мицько. Острозька... Академія...- С. 96; Огієнко І. І. Українська церква. Нарис з історії української православної церкви: У 2-х томах.- К., 1993.- Т. 1, 2.- С. 160-161; Філарет (Гумилевский Д.) Обзор русской духовной литературы 862-1720.- Х., 1852.- Кн. 1.- С. 256; Харлампович К. В. Малороссийское влияние на великорусскую церковную жизнь.- Казань, 1914.- Т. 1.- С. 25.

Копистенський Захарія

(р. народ. невід. - 1627)

видатний укр. церковний діяч та письменник-полеміст. Дата народ. невід.; походив, вірогідно, з Перемиської землі, з родини майбутнього перемиського православного єпископа Михайла К. Перша документальна згадка про К. датується 1616, коли він записався до київського братства, будучи, очевидно, ченцем Печерського монастиря та беручи участь у діяльності вченого гуртка на той час лаврського архімандрита Єлисея Плетенецького (цю посаду після смерті Є. Плетенецького у 1624 здобув К.). Веде редакторську та видавничу справу в друкарні Києво-Печерської лаври; можливо, був співавтором митрополита Іова *Борецького* (після відновлення у 1620 православної ієрархії) у написанні "Протестації" польською мовою, в якій доводилося законне право українського та всього східнослов'янського населення на православне віросповідання. У 1623 К. написав неопубліковану "Книгу о правдивой едности православных христіан церкви восточной, там же и против апостатов и о их лживой унії". Крім славнозвісної "*Палінодії*" (1621-1622) написав передмови та був редактором цілої низки перекладів із грецької, книг для церковного служіння ("Часослов", "Апокаліпсис", "Тріодь пісна", "Бесіди" Іоанна Златоуста та ін.), а також був автором декількох оригінальних творів, серед яких найвідомішими є: "Книга о вірі единой, святой, соборной апостолской церкви, которая под росудок церкви восточней поддается" (1619-1620, під псевдонімом "Ієромонах Азаріас"), дві антипротестантські проповіді "Казаніє на честном погребі блаженного мужа и превелебного отца кір Єліссея..." (1625) та "Омілія,

албо казанье на роковую память" Єлисея Плетенецького (1625). В. І. Кречотень припускався навіть думки, що К. міг бути укладачем Густинського літопису, а М. С. Возняк, проаналізувавши біографічні пасажі у "*Палінодії*", висунув гіпотезу про перебування К. у Кракові (на підставі ретельного опису у творі православних мотивів та грецьких написів у деяких костелах краківської дієцезії), придунайських землях та Прикарпатті (судячи зі стилістично та фактологічно наповнених описів зазначених теренів). Помер К. у 1627. К. є автором одного з найгрунтовніших творів не тільки в межах української полемічної богословської традиції, а також, поза всяким сумнівом, і в межах всієї християнської теології, а саме "*Палінодії*" (грецькою - "поворот", "повернення"), над якою автор працював протягом 1621-1622, хоча можна припустити, що робота над книгою почалася вже у 1617 або 1618, коли вийшла друком "Оборона едности церковної" Лева Кревзи (1617), проти якої, власне, формально і була спрямована "*Палінодія*". Мета її полягала, за М.С.Возняком, у тому, щоб "доказати нестійкість латинської науки про першенство папи, виказати незаконність Берестейської унії й оборонити православну церкву від несправедливих звинувачень з боку католиків і уніатів"; крім того, він же охарактеризував тон твору як "взагалі спокійний, хоч місцями переривається філіпіками, тирадами, сатирою з саркастичним забарвленням або дотепом, продиктованим тонким українським гумором". Значне місце у "*Палінодії*" займають панегіричні пасажі *Василію-Костянтину кн. Острозькому*, що, як оборонець православ'я, порівнюється з Володимиром Великим і детально характеризуються в якості зразкових для всієї української православної світської

